

Ứ dịch ống dẫn trứng và vô sinh

Định nghĩa

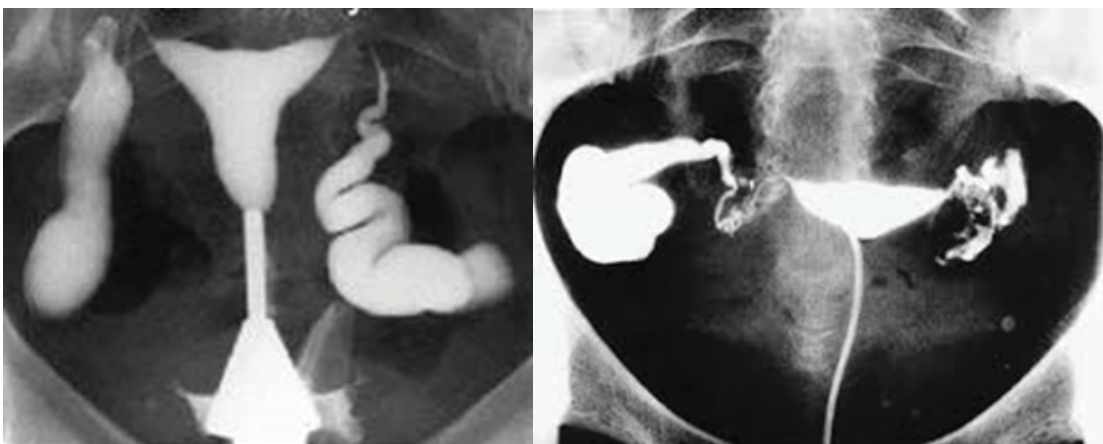
Ứ dịch vòi trứng là tình trạng tích tụ dịch vô trùng trong vòi trứng. Ứ dịch vòi trứng thường là hậu quả và giai đoạn cuối của ứ mủ vòi trứng, vòi trứng bị tắc nghẽn hoàn toàn do nhiễm trùng. Ứ mủ vòi trứng nếu nặng có thể lan đến các cấu trúc xung quanh và tạo thành abscess vòi trứng buồng trứng.

Vòi trứng là nơi tinh trùng gặp và thụ tinh với trứng, tạo thành phôi. Vòi trứng ứ dịch sẽ cản trở quá trình thụ tinh giữa trứng và tinh trùng. Biến chứng quan trọng nhất của ứ dịch vòi trứng là gây vô sinh. Thông thường bệnh nhân được vô tình phát hiện ứ dịch vòi trứng khi khám vô sinh thông qua chụp hình cản quang buồng tử cung vòi trứng hoặc siêu âm. Đa phần tình trạng viêm nhiễm trước đó không có biểu hiện lâm sàng mà âm thầm dẫn đến ứ dịch vòi trứng. Một số trường hợp có thể đến khám vì bệnh cảnh abscess phần phụ.

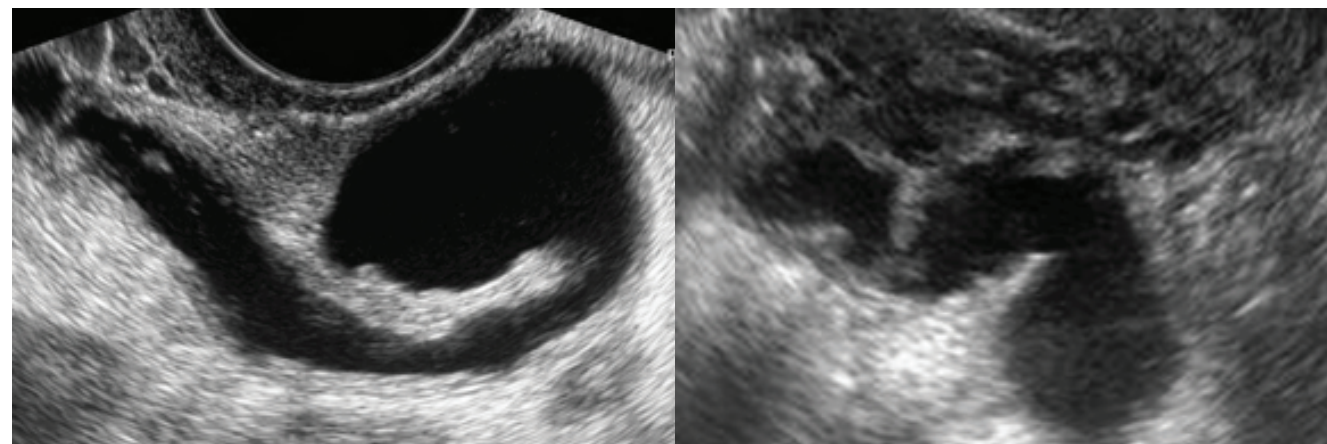
Chẩn đoán

Đa số bệnh nhân được phát hiện ứ dịch vòi trứng khi đi khám vô sinh và được chỉ định chụp cản quang buồng tử cung vòi trứng (HSG: hysterosalpingography). HSG thường được chỉ định trong những trường hợp sau đây:

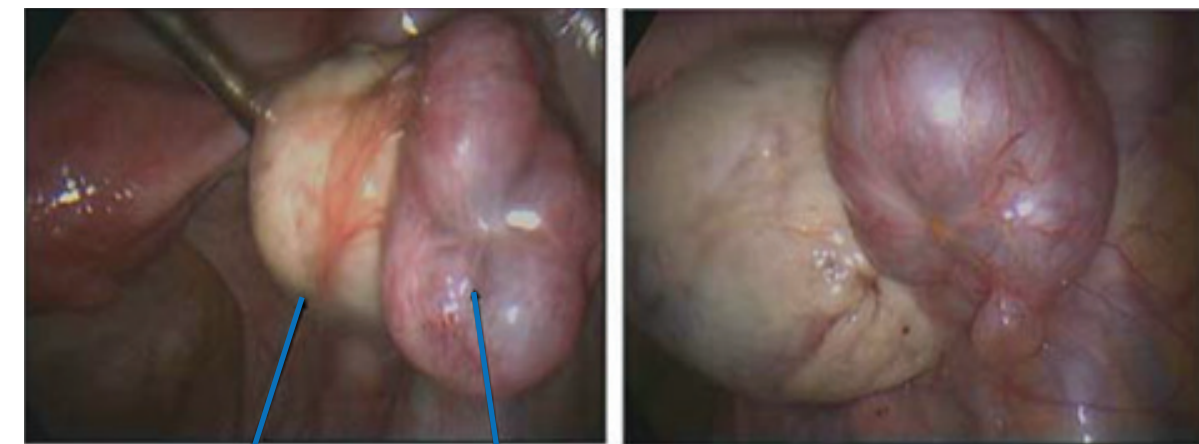
- Bệnh nhân có tiền sử hút nạo lòng tử cung (hút nạo thai, hút lòng tử cung do bệnh lý niêm mạc tử cung)
- Nhiễm Chlamydia hoặc lao vùng chậu
- Tiền sử đau vùng chậu lặp lại không rõ nguyên nhân
- Vô sinh nhiều năm (> 3 năm)
- Vô sinh không rõ nguyên nhân
- Tiền sử phẫu thuật vùng chậu: cắt ruột thừa viêm, nội soi bóc u nang buồng trứng, ...
- Thất bại làm tổ nhiều lần
- Nghi ứ dịch vòi trứng qua siêu âm ngả âm đạo cũng cần được xác định lại bằng chụp HSG.

Hình ảnh ứ dịch vòi trứng trên phim chụp cản quang buồng tử cung vòi trứng (HSG)

Hình ảnh ứ dịch vòi trứng điển hình qua siêu âm ngả âm đạo: dấu hiệu lambda ("λ"), các nếp gấp niêm mạc vòi trứng phù nề tạo ra các vách ngăn không hoàn toàn.

Buồng trứng Ổ dịch vòi trứng
Hình ảnh ứ dịch vòi trứng qua nội soi ổ bụng

Điều trị vô sinh khi có ứ dịch vòi trứng

Điều trị ứ dịch vòi trứng ở bệnh nhân vô sinh có các phương pháp lựa chọn sau đây:

Nội soi tái tạo vòi trứng

Phẫu thuật tái tạo vòi trứng sẽ được cân nhắc dựa trên trình độ của phẫu thuật viên, cơ sở vật chất của trung tâm điều trị, tuổi của bệnh nhân, thời gian mong con, nguyên nhân vô sinh và nhất là độ nặng của ứ dịch vòi trứng. Bệnh nhân sẽ được giải thích về khả năng ứ dịch vòi trứng tái phát và phải phẫu thuật lại. Bên cạnh đó, khả năng bị thai ngoài tử cung cũng có thể xảy ra sau nội soi tái tạo.

Vì ứ dịch vòi trứng có thể tái phát nhanh trong vòng 3-6 tháng, sau khi nội soi, bệnh nhân nên áp dụng một phương pháp điều trị tích cực để sớm có con hơn là để có thai tự nhiên. Kích thích buồng trứng phối hợp bơm tinh trùng vào buồng tử cung có thể là một lựa chọn.

Nội soi tái tạo vòi trứng

Đây là phương pháp điều trị triệt để hơn đối với trường hợp ứ dịch vòi trứng nặng hoặc tái phát. Trong trường hợp bệnh nhân không có tiền sử bị abscess phần phụ, chỉ cần kẹp sát góc vòi trứng bị ứ dịch. Ngược lại, với những bệnh nhân từng có tiền sử abscess phần phụ, nhiễm trùng vùng chậu tái phát nhiều lần, đau hạ vị nhiều lần không rõ nguyên nhân, nên tiến hành cắt vòi trứng để tránh tái phát về sau. Mặc dù dịch trong vòi trứng là vô trùng, ứ dịch vòi trứng có thể bị nhiễm trùng tái phát và dẫn đến ứ mủ vòi trứng hoặc abscess phần phụ.

Nếu chỉ có một vòi trứng bị ứ dịch, sau nội soi kẹp / cắt vòi trứng, bệnh nhân có thể có thai tự nhiên hoặc có thể được điều trị bằng phương pháp kích thích buồng trứng bơm tinh trùng vào buồng tử cung.

Đối với những bệnh nhân đã có chỉ định làm thụ tinh trong ống nghiệm, cũng cần nội soi để giải quyết tình trạng ứ dịch, tránh không cho dịch tích tụ ở vòi trứng có thể đổ vào buồng tử cung và huỷ phôi. Tỷ lệ thai lâm sàng ở nhóm không phẫu thuật để giải quyết ứ dịch chỉ là 22,5%, so với nhóm phẫu thuật là 45,7%. Có đến 50% bệnh nhân thất bại làm tổ nhiều lần có tình trạng ứ dịch vòi trứng.

Việc kẹp cắt vòi trứng có ảnh hưởng đến đáp ứng buồng trứng khi kích thích buồng trứng làm thụ tinh trong ống nghiệm hay không vẫn còn bàn cãi. Một phân tích gộp trên 13 nghiên cứu cho thấy kẹp cắt vòi trứng không làm giảm đáp ứng buồng trứng của bệnh nhân nếu bệnh nhân thực hiện thụ tinh trong ống nghiệm ngay sau đó, nhưng có thể ảnh hưởng đến dự trữ buồng trứng của bệnh nhân sau này. Đối với những bệnh nhân có dự trữ buồng trứng kém, có thể tiến hành kích thích buồng trứng làm thụ tinh trong ống nghiệm, trữ phôi toàn bộ, nội soi kẹp / cắt vòi trứng và chuyển phôi trữ lạnh sau đó.